

Дилян Николчев, Екатерина Дамянова

ЗА ИСТОРИЯТА С РАЗПРОСТРАНЕНИТЕ

ЗЛОНАМЕРЕНИ СЛУХОВЕ СРЕЩУ Н. Н. ГЛУБОКОВСКИ
ПРЕЗ ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА 20-ТЕ
ГОДИНИ НА МИНАЛИЯ ВЕК

(Въз основа на архивни документи)

Abstract: Diljan Nikoltchev, Ekaterina Damjanova. *On the widespread malicious rumors against N. N. Glubokovsky the second half of the 20-s of the last century (based on archival documents)*

Keywords: *Modern History, Bulgarian History, Archives, Archive Documents, Practical Theology*

Настоящото кратко изследване допълва документално известни вече епизоди, отнасящи се до неприятни за проф. Николай Никанорович Глубоковски събития, а и за Българската православна църква, случили се през есента на 1927 г. За тях споменават накратко двамата руски изследователи на живота, делото и творчеството на Глубоковски – Т. Богданова и А. Клементиев¹. Като

¹ Вж. напр. публикацията на Богданова, Т. и А. Клементиев. Педагогическая, научно-литературная и церковно-общественная деятельность профессора Н. Н. Глубоковского в Болгарском царстве. – В: В Памет на проф. Николай Никанорович Глубоковски (1863 – 1937). С., 2008, с. 74. За конференцията в Стокхолм (Universal Christian Conference on Life and Work) организаторите изпращат покана до Св. Синод на БПЦ с молба Българската православна църква да определи 12 свои делегати. Първоначалното решение на Св. Синод е за петима делегати, а именно: Софийски митрополит Стефан, помощника му Знеполски епископ Паисий, професор протопр. Ст. Цанков, проф. Глубоковски и Г. Цветинов, началник на Вероизповедния отдел при МВнР. Поради някаква причина, последно цитирания не е включен в българската делегация, като на негово място в конференцията в Стокхолм участва протестантския пастор Фурнаджиев. –

отбелязват посещението на руския учен в Упсалския университет през есента на 1928 г. (по покана на архиепископ Натан Съодербълъм), в който той изнесъл няколко лекции и доклад на тема „Св. апостол Павел и павлинизм Антиохийской школы“, същите автори отбелязват, че тази научна негова визита била предшествана от неприятни събития. Както ще стане ясно от текста, участници в тях (чрез разменени преписки) са архиепископ Натан Съодербълъм, самият Глубоковски и Св. Синод на Българската православна църква. Поводът бил разпространилите се в София слухове, според които по време на Стокхолмската конференция (19–30 август 1925 г.) Глубоковски се изказал „недостойно“ за Българския Синод и Българската православна църква.

За описание на тези събития Т. Богданова и А. Клементиев ползват основно ф. 994, оп. 2, а.е. 21 и ф. 1442 К, оп. 1, а.е. 33 на Централния държавен архив (ЦДА) на Р. България. Един друг архивен фонд от ЦДА – ф. 791, оп. 2, а.е. 6 – дава допълнителна светлина върху описания по-горе неприятен случай. Същият фонд съдър-

вж. повече: Всемирна конференция на практическото християнство. – ЦВ, 1925, бр. 30, с. 11; Глубоковски, Н. Стокхолмската конференция (Общ поглед). – ЦВ, 1925, бр. 34 – 35, 4 – 9; Паисий, Знеполски епископ. Конференциите в Стокхолм. – ЦВ, 1925, бр. 36, 1 – 4. Поканата (от главния секретар на комитета по организиране на конференцията д-р Хенрих Аткинсон) за участие в конференцията към проф. Глубоковски е персонална. В нея се казва: „На основание дадените ни пълномощия с настоящето имаме чест да Ви поканим да бъдете пълноправен член на Стокхолмската всемирна християнска конференция. Вие – със своята извънредна авторитетност като първокласен учен както по историята на Божественото откровение и Църквата, тъй и по въпросите на християнското учение и църковната организация, а също и със своите лични християнски качества и постоянното си общение с Бога, – безспорно ще засилите духовното значение и действеност на Стокхолмската всемирна християнска Конференция. Сравнението, с което Вие си служихте в своите лекции в Упсалския университет в края на 1918 г., за да представите християнското обединение, навсякъде от всички християни се счита за класически израз на нашите евангелски стремежи. Ние се надяваме, че Вие ще вземете в конференцията живо участие при разрешаването на всички въпроси... Ние Ви молим от името на комитета да прочетете в Упсалския университет преди началото на конференцията доклад по въпроса за християнското взаимоотношение в живота и труда...“ – цит.: Стокхолмската конференция. – ЦВ, 1925, бр. 23, с. 11.

жа 17 стр. кореспонденция (ръкопис и машинопис), с участници в преписката Н. Н. Глубоковски, архиепископ Натан Съодербълъм и Ст. Петков.

Архиепископът на Упсала Натан Съодербълъм е виден представител на икуменическото движение, смята се за идеолог на движението „Живот и дела“, наричано често „Практическо християнство“. Той залага на обединяващата кауза на мира, която единствена, според него, може да сплоти волята на християните за добротворство и братство. Именно заради тази си ангажираност в полза на мира, през 1930 г. той е награден с Нобеловата награда за мир².

Ст. Петков е основният „заподозрян“ в разпространените против проф. Глубоковски в София слухове. Всъщност, това е Стоян Николов Петков, светското име на бъдещия митрополит и основател на задграничната българска епархия в Северна Америка. Завърнал се в България от Москва през 1918 г., Ст. Петков постъпва през 1919 г. в Отдела за вероизповеданията при Министерството на външните работи. От 1921 до 1926 г. той учителства в Софийската духовна семинария, като в същото време създава Православни библейски курсове, които провежда основно в храм „Св. Николай Чудотворец“ до Софийска св. митрополия. Петков подпомага развитието на дейността на основаните преди това православни християнски дружества и през януари 1927 г. е назначен за главен ръководител на тези братства, на която длъжност остава до септември 1934 г. На конгреса от 28 – 30 август 1924 г. в Софийската духовна семинария е учреден Съюз на ученическите православни дружества, като той е избран за ръководител на Съюза. От 1925 до 1929 г. Стоян Петков е и Началник на културно-просветния отдел на Св. Синод. Както отбелязва М. Методиев, „в този период Стоян Петков е вече знаменитост, което му спечелва верни последователи, които продължават да следят неговото развитие до края на живота му, но и влиятелни противници. В този период в Българската църква се водят спорове по въпроса за контакти-

² Вж. повече у: Sundkler, Bengt G. M. Nathan Söderblom: His Life and Work. London, Lutterworth, 1968.

те и влиянието на младежката християнска организация ИМКА (YMCA – Youth Men’s Christian Association). Движението на ИМКА навлиза в България през 1889 г., но до 1910 г. остава ограничено в тясно протестантски кръгове. Движението разширява дейността си и се отваря към православните през 1911 г., когато е създадена Студентска християнска организация, в която членуват предимно православни младежи. Според някои данни, през 20-те години в организацията настъпва разрив, като православните се отделят от протестантите, а по по-късни данни Св. Синод на Българската църква взема специално решение за ограничаване на контактите с ИМКА. Това е причината за обвиненията срещу Стоян Петков [по-късно монах, епископ и митрополит Андрей – б.а.] в протестантски уклон, въпреки че в дневниците си митрополит Андрей се изказва доста критично срещу влиянието на ИМКА сред българските младежки дружества, а основните критики срещу ИМКА идват от Варненския митрополит Симеон, който по-късно взема Андрей за свой викарен епископ³. Именно всички тези фактически обстоятелства около живота в този именно период на Ст. Петков, и по-специално неговата популярност и работата му по младежката християнска организация ИМКА, която в голяма степен се свързва с икуменическото движение⁴, както и последователно заеманите от Петков позиции във Външно министерство и „началничеството“ му в Св. Синод, предоставящи му възможности за контакти с „външния свят, ни дават основание да приемем категорично, че зад това име се крие именно той. Конкретно по случая с разглеждания тук „скандал“ с Н. Н. Глубоковски през 1927 – 1928

³ Цит. по Методиев, М. Нюйоркски Митрополит Андрей. Биография, спомени, дневници. С., 2016, с. 26 сл.

⁴ Такива обвинения към ИМКА, напр., отправя през 1948 г. (по време на Московското всеправославно съвещание в Москва, в своя доклад „Трябва ли Руската Православна Църква да участва в икуменическото движение“) архиепископ Серафим (Соболев), който отива дори още по-далеч, отбелязвайки, „че на Лозанската икуменическа конференция през 1927 г. и на Стокхолмската икуменическа конференция през 1945 г. 80% от участниците са били членове на масонската организация ИМКА...“ – срв. http://www.pravoslavieto.com/history/20/1948_Moskovsko_vsepravoslavno_saveshtanie/ecumenism.htm#архиепСерафимБГ

г., както ще стане в следващите редове документално ясно, Ст. Петков отвърля обвиненията, че е замесен по какъвто и да е начин с разпространените за руския професор в София слухове. Глубоковски обаче не е убеден в неговата „невинност“.

И така, в отговор на циркулиращи в столицата на Българското царство слухове против него, Н. Н. Глубоковски пише на 3 ноември (21 окт. по нов стил) писмо-обяснение (ръкопис), в което се казва:

„Ваши Високопреосвещения!

Достоверно ми е известно, че Вам е било съобщено, какво [че – б.а.] аз съм говорил в Швеция неща твърде оскърбителни за България, българската църква и българските архиереи. Аз бех извънредно много огорчен от тази клевета: не можех да остана под тежестта на тези позорни обвинения и поради това се обърнах с молба да ми буди [бъде – б.а.] разяснено това обвинение към онова лице, което Ви е посочено за първоизточник на горното злословие и за свидетел против мене. Това лице е Упсалския архиепископ д-р Натан Съодербльом, Примат на Шведската Църква и Проканцлер на Упсалския Университет. Позволявам си да предоставя на Вашето архипастирско внимание получения от мен на 31, X, 1927 г. негов отговор.

Прося архипастирското Ви благословение и светителски молитви.

с дълбока почит
заслужил ред. проф. Д-р Никола⁵ Глубоковски.

PS. Прилагам поменатия отговор на архиеп. Съодербльома в ори-

⁵ Интересно е в случая изписването на собственото име на проф. Глубоковски – Никола, вместо Николай. Дали умишлено, или не, е трудно да се каже, но „по-българяването“ на името в типична народна традиция е действително впечатлително. Не разполагаме с данни дали другаде в архивите собственото му име се среща под тази езикова форма. Среща се обаче още веднъж в писмото на Глубоковски до Св. Синод (вж. ЦДА – ф. 791, оп. 2, а.е. 6, л. 8)

гинал⁶ и в точен български превод⁷.
гр. София. 1927, XI, 3 (X, 21) – четвъртък⁸.

Преводът на писмото на архиепископ Натан Съодерблъом е в ръкописна форма, като почеркът не е на Глубоковски, но вероятно документът е съставен под негова диктовка. Писмото на шведския духовник е датирано с дата 26 окт. 1927 г., Упсала, със следния текст на немски език:

„Упсала, 26 октомври 1927 г.

Получено на 31 (18) октомври 1927 г. в 10 ч. сутринта [бел. на Глубоковски – б.а.]

„До г-н проф. Н. Н. Глубоковски
София

Многоуважаеми професоре и приятелю!

Сърдечно благодаря за Вашето приятелско писмо. За мене обаче е напълно непонятно как проф. Петков би могъл да каже нещо подобно. Желаете ли лично да му пиша за това? Не съм му казал абсолютно нищо в такъв смисъл. Напротив, разказах му колко доволен сте ми писал, след като най-после сте дошли в София, където сте получили една по-добра длъжност. Напълно противоположно, Вие сте ми хвалили българския синод и българската църква и именно чрез Вашите писма моето мнение за България и българската църква се е издигнало. Честитя на българската църква, че сега Ви има като учител. Извънредно съм натъжен обаче за клеветата, за която ми разказвате. Вие сте, ако броим годините и многобройните Ви трудове, възрастен, но сте духовно млад и силен и ние с удоволствие много бихме искали да Ви чуем. Най-

⁶ ЦДА – ф. 791, оп. 2, а.е. 6, л. 5.

⁷ Пак там, л. 10 – 11.

⁸ Пак там, л. 4. В случаите на твърде голямо отдалечаване от съвременната книжовноезикова норма в цитираните архивни документи в настоящето изследване сме нанесли частична редакция, запазваща оригиналния им вид.

добре ще е ако Вие, да кажем напр. септември-октомври 1928 г., дойдете при нас за Вашите лекции. Това е най-доброто време на академичната година и мнозина ще се радват да Ви чуят отново.

Със сърдечни благопожелания от всички ни и вярна молитва,
Ваш

много предан

(подп.) Натан Съодербльом⁹

Писмо по същия проблем архиепископ Съодербльом пише (Упсала, 26 октомври 1927 г.) и до Св. Синод:

„До Св. Синод

София

Биде ми разправено, че в Св. Синод било казано, какво [че – б.а.] според мое съобщение проф. д-р Николай Глубоковски ми казал неща недостойни (оскърбителни) за българската църква. Това ме наскърби извънредно много. Защото това е абсолютно неверно и се намира в пълно противоречие с това, което проф. Глубоковски всекога е казвал пред мене за Св. Синод, за българската църква и за своето ново отечество.

Аз не познавам в наше време нито един богослов, когото тъй високо да ценя, заради неговата ученост, заради дълбокия му християнски опит и вмислюване [в см. прозрение – б.а.], за личното му упование, ясност и сила на разсъдъка. Затова аз ценя високо този голем богослов и поздравявам българската църква и университетът, че го имат при себе си, както и той навремето изказваше устно и писмено на мене своето задоволство, че се намира в София. – Когато професор д-р Глубоковски дойде в София, той вече не ми изпращаше тъжни съобщения, каквито получавах от него, преди той да дойде в България, а писма радостни и изпълнени с благодарност, задето той, останал без отечество, получил такава подходяща служба и то именно в София, където той така сърдечно и почтено бил приет, което ми се вижда твърде естест-

⁹ Пак там, л. 5.

вено, поради добрите интелигентни хора и традиции в България. Това си мнение за България той изказа и в[ъв] всесветската църковна конференция в Стокхолм в 1925 г., както той е правил това и по-рано и по-после. Аз също сърдечно го поздравих, задето той най-после намери в София отново възможност за своята дейност. Как е могло върху това да се разправят тъкмо обратни неща, ми остава непонятно. Може би, това, което стигна до моите уши да е некакво недоразумение. В такъв случай моля Ви, високопочтени братя, да сметете моето писмо за излишно. Аз пиша едновременно с това и на проф. Глубоковски, като го питам желае ли, щото по тоя въпрос да се отнесе писмено до съответното високо място¹⁰ в България, понеже горепоменатото заблуждение ме засегна твърде мъчително, и аз почувствувах нужда, колкото се може по-скоро да отстраня от света тая неверност.

Като се ползвам от случая да изкажа моите сърдечни благопожелания на Св. Синод и на българската църква и да ги уверя в моето предано молитвувание за българската църква и народ,
оставам Ваш, високопочтени братя,
в Иисуса Христа твърде предан

[подп.] Натан Съодербълъм¹¹

На 21 ноември с.г. Ст. Петков се обръща „До Негово Високопреосвещенство Наместник Председателя на Св. Синод“ (по това време Пловдивски митрополит Максим) със следното писмено обяснение:

„Ваше Високопреосвещенство,

С болка узнах, че на Негово Високопреосвещенство Шведския Архиепископ г. Натан Съодербълъм било съобщено, че аз съм бил уж говорил, какво [че – б.а.] той ми разказвал, че когато професор Н. Глубоковски бил в Швеция пред него се изразявал непочтител-

¹⁰ „Високо място“ – най-вероятно се имат предвид висшите държавни институции, като напр. правителството на царството, МВнРИ, царския дворец и т.н.

¹¹ ДА – ф. 791, оп. 2, а.е. 6, л. 2 – 3 гръб; документът и на немски език – в оригинал, пак там, л. 5, 6 – 6 гръб.

но за България, за Българската Църква, за Българската иерархия... Никога нищо подобно не съм чул от господина Шведския Архиепископ. Подобни неща той не ми е говорил. Подобни неверни работи и аз никому, абсолютно никога не съм приказвал. Напротив, Архиепископ Съодербълъм е говорил пред мене с необикновена обич и уважение за нашата Българска Църква и за българската в Швеция делегация. А за г-на Н. Глубоковски се радваше, че съдейки по писмата на последния, той виждал, как г. Глубоковски се чувства охолно, спокойно и добре в България.

В горния смисъл писах и на Архиепископ Съодербълъма, за да разсея пред него неверното съобщение, което не почива на истината.

Целувам Архипастирската Ви десница и съм духовен [Ваш – б.а.] син

София, 21. XI.

Ст. Петков¹²

Правокиран от действията на Ст. Петков, на 27 ноември проф. Н. Глубоковски изпраща писмо [поместено тук с малки съкращения – б.а.] до Св. Синод със следното съдържание:

„В Св. Синод на Българската църква

Вчера, 26 ноември (събота), узнах от едно авторитетно църковно лице, че г. Ст. Н. Петков е изпратил писмо на архиепископ Н. Съодербълъм в Упсала, в което заявява, че не е чувал от него, каквито и да е говорени от мен в Швеция оскърбителни думи за България и българските архиереи и че самият г. Ст. Н. Петков, нищо подобно за мен не е разказвал в София. По думите на разучаващото лице, се получава впечатление, че такава „история“ фактически съвсем не е имало и че тя е измислена между тези неща [...] от самия него. [...] всичко това е съвсем крайно неблагоприятно за мен впечатление, както и сам аз зная, че тази мнима тъмна мъгла се разпространява по града в подрив на моето нравствено достойнство.

В избягването на поодобни по-нататъчни недоразумения и за

¹² Пак там, л. 9 – 9 гръб.

окончателното прекратяване на тягостната за мен „история“, аз моля да се изясни писмено:

1) Декларирал ли е г. Ст. Н. Петков, дали евентуално аз в Швеция през август – септември 1925 г., когато съм бил член на Стокхолмската световна конференция, съм говорил оскърбителни думи за България и българските архиереи?

2) Ако да, то какви лица от Швеция са удостоверили г. Ст. Н. Петков, че аз съм говорил там позорни за мен неща [...] Да предостави точна справка?

3) Ако г. Ст. Н. Петков пише и на мен от 23 октомври 1927, кой е чул от архиепископ Н. Съодербльом най-добри отзиви и защо той е премълчал тези, най-авторитетни свидетелства, а тенденциозно съобщава само лъжливи съждения за мен. [...] От какви хора, да назове поименно?

Предоставям себе си в пълно разпореждане на Св. Синод [...].
Със синовно почитание, професор д-р Никола Глубоковски
27 (14) ноември 1927 г.
Площад Св. Неделя № 19¹³.

В контекста на „случая Глубоковски“, обвинението в клеветата срещу Стоян Николов Петков (по-късно епископ и митрополит Андрей) не е единственото в този период от време. Няколко години по-късно, когато Петков вече е епископ, друг професор от Висшето богословско училище в София, проф. Ганчо Ст. Пашев¹⁴ депозира в Св. Синод молба (вход. № 3450), с която настоява „да

¹³ Пак там, л. 7 (лице и гръб) – 8.

¹⁴ Професор Ганчо Ст. Пашев е роден през 1885 г. Завършва Кевската Духовна академия, един от основоположниците е на висшата богословска школа (Богословски факултет) в България. Пръв преподавател е по Нравствено богословие и Етически системи в Богословския факултет при Софийския държавен университет. Г. Пашев специализира в Сорбоната и публикува свои научни изследвания на руски език в Париж през 30-те години на миналия век. Там установява и близки отношения с представители на руската емиграция, най-вече от научните среди.

му се даде препис от доклада на Величкия Епископ Андрей, който той представил в Св. Синод в отговор на неговото изложение върху работата на Габровския събор на православната християнска учаща се младеж, а така също моли да му се даде препис и от втория доклад на същия епископ по въпроса за изработените типови устави за православните християнски дружества от специалната комисия при Св. Синод. Епископ Андрей в тези доклади клевети и професора, който узнал от приятели на Епископа Андрея, между които бил разпространен този доклад в няколко екземпляра¹⁵. Св. Синод разглежда подадената по случая молба от проф. Пашев на свое заседание на 26 юни (13 юни ст.ст.) 1931 г. В него участват председателят на Синода Видински митрополит Неофит, Неврокопския митрополит Макарий и Софийския митрополит Стефан. Старозагорски митрополит Павел отсъства. Решението на Св. Синод, вероятно мотивирано от желанието на архиереите да не се изостря случая повече и занапред, е дипломатично, и гласи: „Св. Синод остави горната молба без последствие, понеже намира за неудобно да се изнесат от Канцеларията му такива книжа“¹⁶.

Връщайки се към конференцията в Стокхолм, още на 31 декември 1925 г. Св. Синод изслушва доклад на Н. Н. Глубоковски за участието му в тържествата в Лондон по повод на юбилейните чествания за 1600-та годишнина от Първия вселенски събор в Никея (325 г.)¹⁷, както и за конференцията в Стокхолм. На същото синодално заседание е изказана благодарност към професора за достойно изпълнената от него възложена мисия¹⁸.

За Стокхолмската конференция Н. Н. Глубоковски споделя,

¹⁵ Цит. ЦДА, ф. 791 К, оп. 1, а.е. 47, л. 323.

¹⁶ Пак там, л. 324.

¹⁷ Вж. Никейските тържества в Лондон: (Специална кореспонденция на ЦВ от Лондон). – ЦВ, София, 1925, бр. 30, 6 – 7.

¹⁸ Тук цитирано по Богданова, Т. и А. Клементиев. Педагогическая, научно-литературная и церковно-общественная деятельность профессора Н. Н. Глубоковского в Болгарском царстве. – В: В Памет на проф. Николай Никанорович Глубоковски (1863 – 1937). С., 2008, с. 71, бел. 102, които посочват за източник ЦДА, ф. 791 к., оп. 2, а.е. 41, л. 317. Тази архивна единица е цитирана от учените, но за съжаление в архива не бе намерена под това описание – в същия фонд и а.е. съществува само един-единствен лист.

че „със своя импониращ авторитет българската делегация подигна престижа на своята църква пред очите на целия християнски свят наравно с всички други църкви“.¹⁹ Това се потвърждава и от изпратено на 2 септември 1925 г. писмо от проф. Цанков, който пише от Берн на намиращия се в Упсала проф. Глубоковски: „Вчера още бяхме заедно (последните от всички участници в конгреса) със Съодерблъом. Говорихме за различни неща. С какво уважение и чувство на искрена симпатия говори той за Вас. Той сърдечно Ви се покланя; също и проф. Diessmann и датския епископ Amundsen“²⁰.

В своя дневник (ръкопис) „Впечатления и наблюдения участника – професора Н. Н. Глубоковскаго“, в който са записани впечатленията му в подробности при участието му в тържествата по случай 1600 години от Първия (Никеийски) в Англия (15 – 19 юни 1925 г.) и последвалата конференция в Стокхолм, Глубоковски цитира изпратеното до него писмо от протоиерей Петр Павлович Румянцев²¹, който го информира от своя страна, че е имал среща с Упсалския архиепископ, и който, когато станало дума за Николай Никанорович, казал, че има „гореща симпатия“ към него, както и, че Глубоковски оставил силно впечатление на участниците в отминалия църковен конгрес в столицата на Швеция²². Нещо повече, на следващата година (1926²³) Архиепископа изнесъл лекция „за Конференцията за практическо християнство“ (т.е. за Стокхолмската конференция) „в препълнената актова зала на Университета“²⁴, която „завършил с привеждане мисли на известния руски богослов Н. Н. Глубоковски, който определил положението на църк-

¹⁹ Глубоковски, Н. Стокхолмската конференция, цит. съч., с. 7.

²⁰ ЦДА, ф. 1442 к., оп. 1, а.е. 20, л. 218.

²¹ Петр Павлович Румянцев е роден през 1854 г. Завършил е Санкт-Петербургската духовна академия, протоиерей, настоятел на руската православна църковна мисия в Стокхолм, писател. Публикува статии с църковно-историческо съдържание в списанията „Вера и разум“, „Христианском чтении“, „Живой Старине“ и „Wartburg Herold“. Починал ок. 1935 г.

²² ЦДА, ф. 1442 К, оп. 1, а.е. 20, л. 67 гръб, (нова номерация).

²³ 3-ти или 13-ти септември, трудно се разчита.

²⁴ Не се разчита, но вероятно става дума за Упсалския университет.

вите като състояние на голям кръст, разделен на няколко части²⁵.

Завършвайки настоящия текст, посветен на един неприятен момент от живота на проф. Н. Н. Глубоковски, в който отчетливо участие има и бъдещия митрополит Андрей, без никаква доза цинизъм изрично отбелязваме:

Историята е в зависимост до голяма степен от своите извори и постоянно се реконструира и уточнява в хода на научното изследване. Налице е възможност за преосмисляне на наличните извори поради откриването на нови, благодарение на които биха могли да се изградят и нови интерпретации и хипотези. Историческата реконструкция на събития, особено когато става дума за неприятни моменти, както и проследяването на живота на видни лица от историята не бива да се заменят с изкуствена панегеричност, която най-често не дава възможност да бъде направена обективна оценка за тяхното значение или последици. Дори Свещ. Писание описва видни водачи и царе с техните недостатъци²⁶.

Въпреки високият си авторитет проф. Глубоковски не остава недокоснат от вътрешноцърковните или факултетски междуособици и различия, които обаче той не позволява да повлияят на творческия му процес и задачи, които руският емигрант си поставя във връзка с изграждането на богословската ни школа и нейната учебно-педагогическа дейност. Обичан от своите студенти, той намира за необходимо да им даде всичко, на което е способен и да ги дари с литература по важни въпроси от тяхното обучение и духовно изграждане.

Постоянните, обширни и многостранни контакти с богослови от различни християнски деноминации затвърждават авторитета не само на проф. Н. Глубоковски, но и на православното богословие в световен мащаб. В годините, през които се заражда икуменическото движение, ученият споделя възгледите си за открит диалог и не вижда в него отстъпление, т.е. лишен е от изолационизъм.

²⁵ ЦДА, ф. 1442 К, оп. 1, а.е. 20, л. 68.

²⁶ Често водачи на израилския народ са представени като примери за подражание и възхвала, без обаче да се стига до идеализиране. Видни царе като Давид и Соломон са описани с техните слабости. По този начин историческите лица и моменти получават една реалистична идейна-богословска осмисленост.

Като църковник със свидетелство на своята вяра проф. Глубоковски взема участие в най-големите междуцърковни християнски конференции, както като представител на Санктпетербургската духовна академия, така и като представител на Св. Синод на Българската православна църква. Възгледите му по въпроси, свързани с християнското единство, които той застъпва в своите трудове, лекции и участията му в дискусии, са актуални в пълнота и днес.

За съжаление, малко след описаните събития, здравословното състояние на проф. Глубоковски се влошава в края на 1928 г., вследствие на претърпян лек сърдечен удар, който ще се повтори и през септември 1930 г.²⁷ До смъртта си (18 март 1937 г.) професорът обаче продължава физически да радва със своите богословски трудове Университет и Богословски факултет, Българската православна църква като цяло, участници в международни конференции, негови читатели и почитатели. На почит и признание той се радва и днес – както в Русия и България, така и всред целия християнски свят.

Поклон пред паметта на проф. Н. Н. Глубоковски.

²⁷ Вж. „Из автобиографических записок“. – В: Глубоковский, Н. Н. *Академические обеты и заветы*. М. – Сергиев Посад, 2005, с. 85.

БИБЛИОГРАФИЯ¹

1888

Преображение Господа. (Критико-экзегетический очерк). М., 1888, 91 с.; Отпечатък от: ВР, 1888, № 8, 639 – 692; № 10, 1193 – 230.

Свобода и необходимость (против детерминистов). Харьков, 1888, 50 с.; Отпечатък от: ВР, 1888, № 14, 80 – 104; № 15, 103 – 128.

Теософическое общество и современная теософия. – ВР, 1888, № 8, 555 – 574.

Разбор учения Гартмана об Абсолютном начале, как бессознательном. – ВР, 1888, № 20, 368 – 380; № 21, 414 – 431; № 24, 544 – 580

Учение св. апостола Павла о загробной жизни и воскресении мертвых. – ХЧ, 1888, № 1.

1889

Разбор учения Гартмана об Абсолютном начале, как бессознательном. Харьков, 1889, 66 с.

О значении надписании псалмов „lamnazzeach”. – ЧОЛДП, 1889, № 12, 567 – 601.

Путешествие евреев из Египта в землю Ханаанскую. (Физико-географический очерк). – ЧОЛДП, 1889, № 1, 47 – 66; № 2, 124 – 440;

¹ Библиографията, към която са направени допълнения и доуточнявания, се базира на някои проучвания от които следва да се споменат това на: Цоневски, И. Тридесет години Духовна академия (Богословски факултет). – Юбилейно тържество по случай тридесетгодишнината на Духовната академия (Богословския факултет) 1923 – 1953, С., 1956, 516 – 519; Игнатъев, А. Памяти профессора Н. Н. Глубоковского. – ЖМП, № 8, 1966, 57 – 73. [Библиография, 73 – 77]; Т. Богданова и А. К. Клементъев (Вж. Богданова, Т., А. К. Клементъев, Глубоковский Николай Никанорович. – Православная энциклопедия. Том XI. М., 2006, 601 – 610) и Глубоковский, Н. Н. Академические обеты и заветы. М. – Сергиев Посад, 2005, [Раздел „Библиография прижизненных публикаций Н. Н. Глубоковского, относящихся к периоду его эмиграции (1921 – 1937)“].

№ 3, 258 – 274; № 4, 323 – 345; Същата: М., 1889, 75 с.

Происхождение, сущность и значение монархианства (по поводу взглядов Адольфа Гарнака на монархианское движение). М., 1889, 73 с.; Отпечатък от: ЧОЛДП, 1889, № 9, 184 – 256.

1890

Блаженный Феодорит, епископ Киррский. Его жизнь и литературная деятельность. (Церковно-историческое исследование). Т. I. Жизнь блж. Феодорита, епископа Киррского. М., 1890, IV + 349 с.; Т. II. Литературная деятельность блж. Феодорита, епископа Киррского. М., 1890, IV + 510 с.

Апологетический труд Феодорита, еп. Киррского, как один из последних замечательных памятников лит. борьбы христианства с язычеством. – ЧОЛДП, 1890, № 1, 81 – 13.

1891

Возрождение папства и его настоящее положение по сравнению с прошлым. Воронеж, 1891, 47 с.; Отпечатък от: Воронежские епархиальные ведомости, 1891, № 19, 675 – 696; № 21, 779 – 790; № 24, 893 – 968.

Историческое положение и значение личности блаженного Феодорита, епископа Киррского. (Речь, произнесенная преподавателем Воронежской духовной семинарии Н. Н. Глубоковским 5 мая 1891 г. перед защитой диссертации. – В: „Прибавления к творениям свв. Отцев“), 1891, № 2, 615 – 626.

1892

Православная Пасхалия и общедоступные пособия и руководства по хронологии. СПб., 1892, 22 с.; Отпечатък от: ХЧ, 1892, № 5 – 6, 399 – 420.

Св. Киприан, митрополит всея Руси (1374 – 1406), как писатель. – ЧОЛДП, 1892, № 2, 358 – 424; Същата: М., 1892, 67 с.

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1891 – 1892 уч. году. СПб., 1892, 365 с., литогр.

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам

СПбДА в 1892 – 1893 уч. году. СПб., 1892, 432 с., литогр.

К вопр. о реформе нашего правосл. Календаря. – ЦВ, 1892, № 6, 86 – 89.

1893

К вопросу о пасхальной вечери Христовой и об отношениях к Господу современного Ему еврейства. (По поводу исследования проф. Д. А. Хвольсона). СПб., 1893, 70 с.; Отпечатък от: ХЧ, 1893, № 7 – 8, 84 – 121; № 9 – 10, 289 – 320.

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1893 – 1894 уч. году. СПб., 1892, VI + 530 с., литогр.

О пурпуровом списке евангелий. – ХЧ, 1893, № 7 – 10.

1894

К вопросу о взаимном отношении греч. перевода LXX-ти и евр. текста ВЗ. – ХЧ, 1894, № 3 – 4, 341 – 362.

Опыт русской обработки материала для жизнеописания св. апостола Павла. – ХЧ, 1894, № 11, 189 – 207.

1895

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1894 – 1895 уч. году. СПб., 1895, XVI + 415 с., литогр.

Развод по прелюбодеянию и его последствия по учению Христа Спасителя. СПб., 1895, 100 с.; Отпечатък от: ХЧ, 1885, № 1 – 2, 3 – 56; № 3 – 4, 367 – 410.

Современное состояние и дальнейшие задачи изучения греческой Библии в филологическом отношении. – ХЧ, 1895, № 1 – 4.

1896

Евангелие и Евангелия. (Конспективно-руководственный обзор). – ВР, 1896, № 7, 417 – 424; Същата: Харьков, 1896.

Обращение Савла и „Евангелие“ св. апостола Павла. (Речь, читанная на годичном акте в СПб. духовной академии 17 февраля 1896). – ХЧ,

№ 2, 341 – 388; Същата в разширен вид: ВР, 1896, № 4, 195 – 225; № 5, 261 – 296; № 6, 321 – 348; № 7, 359 – 387; Харьков, 1896, 121 с.

1897

Благовестие св. апостола Павла по его происхождению и существу.
Библейско-богословское исследование. СПб., 1897, 289 с.

Вновь найденны пурпуровый список Евангелия. – ХЧ, 1897, № 2.

Благовестие св. апостола Павла и иудейско-раввинское богословие. –
ХЧ, 1897, № 2, 277 – 316; № 3, 323 – 372; № 4, 566 – 611.

К вопросу о пасхальной вечери Христовой. (Notandum к Замечаниям
проф. А. А. Некрасова). – ХЧ, 1897, № 3, 508 – 511.

Был ли допущен Иуда предатель к соучастию в самом таинстве
Евхаристии при установлении его Господом Спасителем на Тайной
вечере. – ХЧ, 1897, № 5, 812 – 813.

Достопочтенный Майрон Уинслоу Адамс: Словарь св. апостол Павла.
Св. апостол Павел, как словообразователь. – ХЧ, 1897, № 6, 961 – 965
(с библиография).

К вопросу о нуждах духовно-академического образования. СПб., 1897,
24 с. (под псевдоним *Вафинский*, Н.); Отпечатък от: Странник, № 8,
519 – 540.

Греческий рукописный евангелистариий из собрания проф. И. Е.
Троицкого. – ХЧ, 1897 (в приложение), № 6.

Из лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанных
студентам СПбДА в 1896 – 1897 уч. году. СПб., 1897, 493 с. литогр.

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам
СПбДА в 1897 – 1898 уч. году. СПб., 1897, 576 с., литогр.

1898

Учение св. апостола Павла о грехе, искуплении и оправдании. – ХЧ,
1898, № 3, 301 – 343; № 4, 471 – 516; № 5, 629 – 666; № 6, 793 – 840.

Греческий рукописный евангелистариий из собрания проф. И. Е. Троицкого. – ХЧ, 1898, № 9, 272 с.

1899

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1898 – 1899 уч. году. СПб., 1899, 608 с., литогр.

Новейшее приобретение для текстуальной критики НЗ. – ХЧ, 1899, № 9, 331 – 346.

1900

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1899 – 1900 уч. году. СПб., 1900, 592 с., литогр.

Учение св. апостола Павла о добрых и злых духах. – ХЧ, № 1.

Учение св. апостола Павла и апокрифическая иудейская литература. – ХЧ, 1900, № 2.

1901

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1900 – 1901 уч. году. СПб., 1901, 720 с., литогр.

Благовестие св. ап. Павла и иудейско-эллинистическое богословие. – ХЧ, 1901, № 2, 266 – 287.

Благовестие св. ап. Павла и теософия Филона Александрийского. – ХЧ, 1901, № 3, 402 – 438; № 4, 566 – 603; № 5, 720 – 759; № 6, 902 – 936.

Св. апостол Павел и Филон Александрийский. – ХЧ, 1901, № 12.

1902

Благовестие христианской свободы в Послании св. апостола Павла к Галатам. Статьи обзор апостольского послания со стороны его первоначальных читателей, условий происхождения, по содержанию и догматически-историческому значению. СПб., 1902, 156 с.; Странник, 1902, № 5, 881 – 916; № 6, 1069 – 1117; № 7, 3 – 44, № 8, 149 – 177.

Лекции по Св. Писанию Нового Завета. Издание 62-го и 63-го курсов СПбДА (Литографированные записки). СПб., 1902 – 1903, 722 с.

Вера по учению св. апостола Павла (По поводу сочинения прот. И. Беляева: Учение св. апостола Павла о вере. М., 1900). – ХЧ, 1902, № 5, 686 – 715.

Греческий язык Библии, особенно в Новом Завете, по современному состоянию науки. СПб., 1902, 34 с.; Отпечатък от: ХЧ, 1902, № 7, 3 – 36.

Св. апостол Павел и Филон Александрийский. – ХЧ, 1902, № № 1, 2, 8, 11, 12.

Св. апостол Павел и неканоническая книга Премудрости Соломоновой. – ХЧ, 1902, № 4, 447 – 503; № 8, 129 – 160.

1903

Адольф Гарнак (1851 – 1930). – Православной богословской энциклопедии. СПб, 1903, Т. 4, 109 – 124.

Св. апостол Павел и неканоническая книга Премудрости Соломоновой. – ХЧ, 1903, № 2, 237 – 380; № 5, 702 – 723; № 10, 407 – 441.

К вопр. о Послании к Галатам: (Крит. заметки). – Странник, 1903, № 11, 752 – 765; № 12, 940 – 956.

1904

Дорогой памяти неутомимого искателя правды – писателя и изобретателя Матвея Никаноровича Глубоковского (+1903, XII, II). СПб., 1904, 15 с.; Същата в: Странник, 1904, № 1 – 2, 181 – 190.

Замечания о первом послании св. апостола Иоанна Богослова. I. О тексте, лжеучителях и толковании I Иоан; II. К литературе о первом послании св. апостола Иоанна Богослова. – ХЧ, 1904, № 6, 857 – 877.

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1903 – 1904 уч. году. СПб., 1904, 365 с., литогр.

Учение св. апостола Павла о христианской жизни „в Духе“ и его самобытная независимость. – ХЧ, 1904, № 4, 751 – 787.

Учение Книги Премудрости Соломоновой о Божественной премудрости или духе по сравнению с апостольским. – ХЧ, 1904, № 5, 615 – 659.

Учение св. апостола Павла о предопределении по сравнению с воззрениями книги Премудрости Соломоновой. – ХЧ, 1904, № 7 – 8, 3 – 35.

1905

Благовестие св. апостола Павла по его происхождению и существу: библейско-богословское исследование. СПб., Т. 1. Введение. Обращение Савла и „Евангелие“ св. апостола Павла. „Евангелие“ Павлово и иудейско-раввинское богословие, апокрифы и апокалиптика. СПб., 1905, LXX + 888 с.

Учение св. апостола Павла и книги Премудрости Соломоновой о происхождении и характере язычества. – ХЧ, 1905, № 2.

Что значит „соборная“ (собственно „кафолическая“) Церковь символа веры? – ПрибЦВед., 1905, № 2, 50 – 54.

1906

Эллинская образованность апостола Павла. – ХЧ, 1906, № 3 – 7.

Католический Index и римско-католическая цензура. – Странник, 1906, № 4, 630 – 634.

Лекции по Св. Писанию Нового Завета (Послания св. апостола Павла), читанные студентам 65-го курса СПбДА в 1905 – 1906 учебном году. СПб, 1906, IX + 411 с., литогр.

Евангелие и Евангелия: (Конспективно-руковод. обзор). – ВР, 1906, № 7, 417 – 42.

1907

Творения блаженного Феодорита, епископа Кирского. Письма блаженного Феодорита в русском переводе профессора СПб. духовной академии Николая Глубоковского. Письма 1 – 150, Сергиев Посад, 1907, 1 – 233 с.; письма 151 – 268 и введение, Сергиев Посад, 1908, XVI + 233 – 521 с.

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1906 – 1907 уч. году. СПб., 1907, 663 с., литогр.

По вопросам духовной школы (средней и высшей) и об Учебном комитете при Святейшем Синоде. СПб., 1907, 148 с.

Смысл 34-го Апостольского правила. – БВ, 1907, № 7 – 8, 731 – 751.

Эллинская образованность апостола Павла. – ХЧ, 1907, № 2 – 3.

1908

Первый настоятель Исаакиевского собора прот. А. И. Окунев, б. бакалавр СПбДА. – Церковны вестник, 1908, № 23, 1049 – 1053; № 24, 1103 – 1107; № 25, 1153 – 1156.

О реформе духовной школы. [Съавт. с М. А. Остроумовоковский] – Церковны вестник, 1908, № 12, 557 – 579; Същата: СПб., 1908, 50 с.

Религиозное образование в английских общественных школах. – Церковны вестник, 1908, № 26, 1207 – 1212; № 27, 1262 – 1268.

Своеобразная защита Учебного комитета при Св. Синоде: по поводу книги о сем ревизора Д. И. Тихомирова и в связи с вопросом о преобразовании Учебного комитета. СПб, 1908, 40 с.; Отпечатък от: Странник, № 2, 265 – 282; № 3, 405 – 428.

Памяти покойного профессора Алексея Петровича Лебедева. (Под первым впечатлением тяжелой утраты). СПб., 1908, 31 с.; Отпечатък от: Странник, 1908, № 9, 274 – 305.

Смысл 34-го Апостольского правила. – БВ, 1908, № 2, 396 – 399.

Из переписки преосв. Смарагда (Крыжановского), архиеп. Рязанского. – ХЧ, 1908, № 12, 1673 – 1691.

1909

По вопросу о реформе Учебного комитета при Св. Синоде. СПб., 1909, 24 с.; Отпечатък от: Странник, 1909, № 5, 737 – 760.

Священное Писание в духовных академиях на рубеже двух столетий. – Церковны вестник, 1909, № 50 – 51, 1581 – 1584.

Преосвященный Иоанн (Кратиров), бывший епископ Саратовский, ректор Санкт-Петербургской духовной академии (1895 – 1899 гг.). – ХЧ, 1909, № 3, 421 – 440.

Благовестие св. апостола Павла и мистерии. – ХЧ, 1909, № 4, 475 – 499; № 6 – 7, 803 – 827.

Бакалавры СПб. духовной академии: иеромонах Серафим Азбукин (1822 – 1824) и иеромонах Мартирий Горбачевич (1831). СПб., 1909, 29 с.; Отпечатък от: ХЧ, 1909, № 8 – 9, 1159 – 1187.

Преосвященный Евсевий (Орлинский), архиепископ Могилевский, бывший ректор (1847 – 1850 гг.) Санкт-Петербургской духовной академии. – ХЧ, 1909, № 10, 1332 – 1351; № 11, 1459 – 1482.

Священник Михаил Васильевич Попов. (Некролог). – „Вологодские епархиальные ведомости“, 1909, № 24, 608 – 616.

Вера и богословие: Юбил. Исповедание. – ЦВ, 1909, № 50 – 51, Стб. 1574 – 1576.

1910

Благовестие св. апостола Павла по его происхождению и существу: библейско-богословское исследование. Т. 2. „Евангелие“ св. апостола Павла и теософия Филона, Книга Премудрости Соломоновой, эллинизм и римское право. Заключение. СПб., 1910, IV + 1907 с.

Блаженный Августин в изображении русского светского историка: О книге проф. В. Герье „Блаженный Августин“. М., 1910, 38 с.; ТКДА, 1911, № 1, 125 – 162.

Хронология Ветхого и Нового Завета. (Перевод с англ. с введением и в редакционной обработке Н. Н. Глубоковского). – ТКДА, 1910, № 6, 239 – 279; № 8, 375 – 408.

Хвала ученому мудрецу в Книге Иисуса сына Сирахова. – ХЧ, 1910, № 8, 892 – 910.

Хвалебная песнь Иисуса, сына Сирахова, Творцу и Промыслителю Вселенной. – ХЧ, 1910, № 11, 1313 – 1331.

Родословие Смарагда (Крыжановского), архиепископа Рязанского. М., 1910, 46 с.

Священник Михаил Васильевич Попов: некролог. Вологда, 1910, 54 с.

Священник Михаил Васильевич Попов. (Некролог). – „Вологодские епархиальные ведомости“, 1910, № 5, 64 – 75; № 7, 114 – 121.

1911

По вопросу о „праве“ евреев именоваться христианскими именами. Трактаг и историческая справка. СПб., 1911, 121 с.; Отпечатък от: Церковных Ведомостей, 1911, № 24, 999 – 1017; № 25, 1057 – 4076.

Письма архиепископа Рязанского Смарагда (Крыжановского) (+ 11 ноября 1863 г.) к архимандриту Иерофею (Добрицкому), (+ 30 ноября 1882) из Орла, Санкт-Петербурга и Рязани (1847 – 1863). СПб., 1911, II + 120 с.

Историческое положение и значение личности Феодорита, епископа Киррского. Речь и библиографический указатель новейшей литературы о блаж. Феодорите. СПб., 1911, 30 с.

Отзыв о сочинении Б. В. Титлинова „Духовная школа в России в XIX столетии“. Вып. 1 – 2. Вильна, 1908. СПб.: Тип. Имп. Акад. наук, 1911, 32 с.; Отпечатък от: Отчет о пятьдесят втором присуждении наград графа Уварова... – Экземпляр в РГБ с автограф.

Хронология Ветхого и Нового Завета. (Перевод с англ. с введением и в редакционной обработке Н. Н. Глубоковского). – ТКДА, 1911, № 3, 365 – 394; № 6, 200 – 228; № 7, 357 – 377.

Из переписки преосв. Смарагда (Крыжановского), архиеп. Рязанского. – ХЧ, 1911, № 1, 117 – 133; № 3, 380 – 397; № 5 – 6, 753 – 774; № 7 – 8, 964 – 986; № 9, 1130 – 1151; № 10, 1238 – 1253; № 11, 1358 – 1370; № 12, 1507 – 1518.

1912

Благовестие св. апостола Павла по его происхождению и существу: библейско-богословское исследование. Т. 3. Божественность „Евангелия“ Павлова и метод обоснования сего в исследовании о нем. Дополнения и указатель содержания первых двух книг. СПб., 1912, 80 с.

Высокопреосвященный Смарагд (Крыжановский), архиепископ

Рязанский и Зарайский (+ 1863, XI, 11). Биографический очерк. – ХЧ, 1912, № 1, 47 – 71; № 2, 180 – 224; № 3, 295 – 329; № 4, 431 – 462; № 5, 546 – 575.

Высокопреосвященный Смарагд (Крыжановский) на Харьковской кафедре. – ХЧ, 1912, № 7 – 8, 791 – 820; № 9, 933 – 953.

Высокопреосвященный архиепископ Смарагд (Крыжановский) (+ 1863, XI, 11), на Астраханской кафедре (с портретом архиепископа Смарагда). – ХЧ, 1912, № 10, 1063 – 1081.

Библейский греческий язык в писаниях Ветхого и Нового Завета. – ТКДА, 1912, № 2, 191 – 209; № 6, 203 – 228.

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1911 – 1912 уч. году. СПб., 1912, 415 с., литогр.

Отзыв о сочинении В. И. Герье „Блаженный Августин“. СПб., 1912, 38 с.

1913

Архиепископ Орловский Смарагд (Крыжановский) и Алтайский миссионер архимандрит Макарий (Глухарев). (Два письма первого ко второму). – ХЧ, 1913, № 1, 118 – 125.

Высокопреосвященный архиепископ Смарагд (Крыжановский) на Орловской и Рязанской кафедрах и его кончина (+1863, XI, 11). (С портретом и автографом архиепископа Смарагда). – ХЧ, 1913, № 2, 175 – 191; № 3, 310 – 324.

Дело священника Иоанна Седова с Орловским Епархиальным начальством при архиепископе Орловском (12 ноября 1844 г.–5 июня 1858 г.) Смарагде (Крыжановском). – ХЧ, 1913, № 4, 526 – 540; № 5, 650 – 672.

Высокопреосвященный Смарагд (Крыжановский), архиепископ Рязанский (+ 1863, XI, 11), по его жизни и деятельности. – ХЧ, 1913, № 6, 703 – 725; № 7 – 8, 899 – 920.

Из переписки архиепископа Рязанского Смарагда Крыжановского. М., 1913, 46 с.

О Квириниевой переписи по связи ее с Рождеством Христовым. – ТКДА, 1913, № 5, 33 – 58; № 6, 129 – 230; Същата: К., 1913, 59 с.

Orthodoxy in its Essence. – The Constructive Quarterly, 1913, № 2, 282 – 305.

Годичные обзоры русского богословия в газете „Новое время“. – Новое время, 1913, 1914, 1915, 1916, № 1.

Библейский греческий язык в писаниях Ветхого и Нового Завета. – ТКДА, 1913, № 2, 213 – 226.

1914

Православие по его существу. – ХЧ, 1914, № 1, 3 – 22; Същата: СПб., 1914, 23 с.

Архиепископ Рязанский Смарагд (Крыжановский) в своих административных отношениях, иерархическом правлении и личной жизни. – ХЧ, 1914, № 2, 158 – 174; № 3, 299 – 327.

Архиепископ Смарагд в его деятельности по воссоединению униатов (1833 – 1837 гг.). – ХЧ, 1914, № 4, 468 – 499; № 5, 614 – 641.

Архиепископ Рязанский Смарагд как педагог и проповедник. – ХЧ, 1914, № 6, 689 – 754.

Высокопреосвященный Смарагд (Крыжановский), архиепископ Рязанский, (+ 1863): его жизнь и деятельность. СПб., 1914, 559 с.

За тридцать лет (1884 – 1914). К столетнему юбилею Императорской Московской Духовной Академии (1 окт. 1914 г.). – „У Троицы в Академии“ (юбилейный сборник исторических материалов). М., 1914, 737 – 755.

По поводу письма проф. Н. И. Субботина к К. П. Победоносцеву. М., 1914, 19 с.

Библейский греческий язык в писаниях Ветхого и Нового Завета. (Перевод). Киев, 1914, 76 с.; Отпечатък от: ТКДА, 1912, № 2, 191 – 209; № 6, 203 – 228; 1913, № 2, 213 – 226.

Православие в освещении англиканского ученого. – Прибавления к

Церковным Ведомостям (СПб.), 1914, № 12, 637 – 643; Същата: СПб., 1914, 7 с.

1915

Греческий язык Нового Завета в свете современного языкознания.

(Перевод). Пг., 1915, 35 с.; Отпечатък от: сп. Гермес, 1915, № 2, 36 – 40; № 3, 61 – 67; № 4, 78 – 83; № 5, 141 – 146; № 7 – 8, 160 – 168).

Ходатай Нового Завета. Экзегетический анализ Евр. 1:1–5. – В память столетия (1814 – 1914). Императорской Московской духовной академии. Ч. I. Сергиев Посад, 1915, 483 – 527.

Христос и ангелы. Экзегетический анализ Евр. I, 6–14. Пг., 1915, 43 с.; Отпечатък от: ХЧ, 1915, № 1, 3 – 21; № 2, 153 – 174.

О Втором Послании св. апостола Павла к Фессалоникийцам. Пг., 1915, 117 с.; Отпечатък от: ХЧ, 1915, № 4, с. 467; № 5, с. 597; № 6, с. 767; № 7 – 8, с. 1019; № 9, с. 1063.

Годичные обзоры русского богословия в газете „Новое Время“ –1913, 1/1; 1914, 1/1; 1915, 1/1; 1916, 7/1.

„О свышнем мире“. – ЦВ (СПб.), 1915, № 29 – 30, с. 888.

Лекции по Священному Писанию Нового Завета, читанные студентам СПбДА в 1914 – 1915 уч. году. СПб., 1915, 512 с., литогр.

1916

Дидаскалия и Апостольские Постановления по их происхождению, взаимоотношению и значению. – ХЧ, 1916, № 3, 339 – 360; № 4, 434 – 456; № 5 – 6, 516 – 532; № 9 – 10.

Светлой памяти друга России и русского Православия Ивана Васильевича Биркбека. – ТКДА, 1916, № 11 – 12, 226 – 257.

1917

Православное русское белое духовенство по его положению и значению в истории. (Речь, сказанная 30 окт. 1916 г. в собрании учредителей Всероссийского общества попечения мирян о нуждах

священнослужителей Православной Церкви и их семей). – ХЧ, 1917, № 1 – 3, 3 – 16; Същата: Пг., 1917, 16 с.

Начало организованной духовной школы. Подзаголовок: Комитет о усовершенствовании духовных училищ. – БВ, 1917, № 6 – 7, 75 – 92.

Искушение и Искупитель (по Евр. гл. 2). Пг. 1917, 100 с.; Отпечатък от: ХЧ, 1917, № 7 – 12, 247 – 342.

Светлой памяти друга России и русского Православия Ивана Васильевича Биркбека. Киев, 1917, 32 с.

[рец.] Докторская диссертация М. Э. Поснова „Гностицизм II века и победа христианской церкви над ним“. Киев, 1917. – сп. Гермес, 1917, № 5 (191), 1 марта, с. 111.

1919

Богословие. Обзор науки. Пг., 1919, 80 с.

1921

Советская власть и голод в России. – сп. „Двуглавый Орел“, Берлин, 1921, № 18, 41 – 46. [под псевдоним Николай Проворов]

Чем же все это кончится? – сп. „Двуглавый Орел“, Берлин, 1921, № 19, 10 – 20. [под псевдоним Н. Проворов]

Кому теперь живется весело, счастливо на Руси. – сп. „Двуглавый Орел“, Берлин, 1921, № 21, 41 – 48. [под псевдоним Н. Проворов]

Уголовное государство. – сп. „Двуглавый Орел“, Берлин, 1921, № 26, 6 – 20. [под псевдоним Н. Проворов]

Den Ortodoxa Kyrkan och frågan om sammanslutning mellan de Kristna Kyrkorna. – Den Ortodoxa Kristenheten och Kyrkans enhet. Stockholm. Uppsala, 1921, 7 – 98. (Лекции, четени в Университета в Упсала през септември и октомври 1918 г.).

1922

„Нови“ стил (Григоријански календар) примењен у Православној Цркви. – Црква и Живот, Скопље, 1922, Год. I, № 11 – 12, 453 – 462.

Eastern Orthodoxy and Anglicanism. – The Christian East, London, 1922, № 3, 20 – 28.

Union, Intercomm and the Lambeth Conference. – *The Church Quarterly Review*, 1922, № 45 (October), 189, 14 – 49.

The Patriarch and Clergy of Russia under the Bolsheviks. – *The Christian East*, 1922, Vol. 3, № 2, Juli. 83 – 93.

The Bolshevist „Revival“ of the Russian Church. – *The Christian East*, 1922, Vol. 3, № 3, 118 – 124.

The Russian Church under the Bolsheviks. – *Theology*, 1922, Vol. 5, № 28, Oct. 224 – 234.

1923

Академик Борис Александрович Тураев, как христианский учитель и ученый. (Речь. Петроград, 1920). – *Русская мысль*, (Прага) 1923, кн. 9 – 12, 387 – 398.

Большевицкое „обновление“ русской церкви. – *Русский голос*, 1923, № 865, № 866.

Слобода, једнакост и братство у социјализму и хришћанству. – *Црква и живот*, 1923, № 3 – 4, 85 – 97.

Савремена криза хришћанства и Црква у Русији. – *Хришћански живот*, 1923, Апр. 150 – 157; Май, 280 – 288; Июнь, 280 – 288.

Papal Rome and Orthodox East. – *The Christian East*, 1923, № 4, 4, 180 – 186.

Rome, Orthodoxy and Reunion. – *The Christian East*, 1923, № 4, 2, 76 – 83.

The Orthodox Church of Georgia. – *The Christian East*, 1923, № 1, 11 – 14.

La Chiesa e gli intellettuali ortodossi di fronte ai bolscevichi. – *L'Europa Orientale*, 1923, Vol. 3. Fasc. 8. 464 – 487.

1924

Православната Църква и християнското междуцърковно единение. – *ГСУ БФ*, Т. 1, 1923 – 24, 163 – 260.

Д-р Джон Мотт и Православная (Русская) Церковь. – *Церковные ведомости*, 1924, № 13 – 14, 8 – 9.

Оровержение от професор Глубоковски. (по повод публикувана в брой от 28 февруари на в. „Пастирско дело“ статия, озаглавена „Храма Св. Александър Невски“). – *ЦВ*, София, 1924, бр. 10, с. 10.

Папски Рим и православни Исток. – Хришћански живот, 1924, № 5, 204 – 214.

Россия и Эстония. – Наше будущее (Белград), 1924, 9 октомври.

Рабочий социализм и Русская Правосл. Церковь. – Странник, Белград, 1924, Май, 27 – 29.

Русская богосл. наука в ее ист. развитии и новейшем состоянии. – Acta Academiae Velehradensis. Pragaе, 1924, Vol. 11, 49 – 77.

Papal Rome and Orthodox East. – The Christian East, 1924, Vol. 5, № 3, 124 – 131; № 4, 155 – 167.

Conspectus litterarum russicarum theologicarum. – Acta Academiae Velehradensis, quorum edendorum curam gerit Ad. Špaldák. Vol. 11, (1920 – 22), Praha, 1924, 49 – 77.

Estonia and Russia. – The Church Times, London, 1924, № 3, 196, p. 476.

Labor, socialism and the Russian Orthodox Church. – The British Weekly: A Jurnal of Social and Christian Progress. London, 1924, № 1, 947, p. 474.

1925

Папски Рим и православни Исток. – Хришћански живот, 1925, № 2, 59 – 67 и № 3, 115 – 129.

Хришћанско општенье у животу и делу. – Хришћански живот, Београд, 1925, Год. IV, № 11, 482 – 493.

Стокхолмската конференция. – ЦВ, София, 1925, бр. 34 – 35, 4 – 9.

Итоги Никейскиъ торжеств в Англии. – Русь, София, 1925, № 706, 2 – 3.

У Е[го] И[мператорского] В[ысочества] Великого Князя Николая Николаевича. – Русь, София, 1925, № 759, с. 1.

Русский православный духовно-просветительский уголок в Париже. – Русь, София, 1925, № 759, с. 2.

Никейските тържества в Лондон: (Специална кореспонденция на ЦВ от Лондон). – ЦВ, София, 1925, бр. 30, 6 – 7.

Никейските тържества в Лондон. – Пастирско дело, София, 1925, № 36, 1 – 2.

„Реч“ на обеде в Оксфордском университете 23 июня 1925 г. – Церковные ведомости. Сремски Карловци, 1925, год. IV, № 23 – 24.

[Реч на торжестве Русской академической группы в Болгарии в чест Н. Н. Глубоковцкого 14 июня 1925 г.]. – 35-летие ученой деятельности

профессора Н. Н. Глубоковского. С., 1925, 52 – 54.

Christliche Lebens- und Arbeitsgemeinschaft. – Die Weltkirchenkonferenz in Stockholm, Berlin, 1925, 93 – 94.

Festivitățile Nicêne la Londra. – Biserica Ortodoxă Română, București, 1925, № 10, 659 – 662.

1926

Новозаветният Ходатай. Екзегетически анализ на Евр. 1:1–5. – ГСУ БФ, Т. 3, 1925 – 26, 73 – 112.

Англиканство и Православље. – Хришћански живот, Београд, 1926, № 2, 79 – 86; № 3, 117 – 127.

Никејско-Константиновски завети. – Хришћански живот, Београд, 1926, № 5 – 6, 241 – 250.

Христианское единение и богословское просвещение в православной перспективе. – Путь (Париж), 1926, № 4, 139 – 144.

На Никејских торжествах в Англии и на Всемирной Христианской конференции в Стокгольме летом 1925 г. Впечатления и наблюдения участника (как члена делегата на обоих). – Воскресное чтение (Варшава), 1926, № 35, 546 – 550; № 36, 562 – 565; № 37, 580 – 583; № 38, с. 596.

Разколът в руската задгранична църква. – Пастирско дело, София, 1926, № 30 – 31, 1 – 2.

Велик библейски подвиг на Св. Синод на Българската православна църква (по повод българския синодален превод на св. Библия). – ЦВ, София, 1926, бр. 13, 121 – 123.

О савременом положају Православне Руске Цркве; Пољска митрополја; Финска; Естонија; Украјина; Летонија; Литванска; Грузија. – Никодим (Милаш), еп. Далматински. Православно црквено право. 3 изд., Београд, 1926, 817 – 830, 862 – 866, 874 – 881, 887 – 890.

Литература: [Библиографија на руска литература по Църковно право]. – Никодим (Милаш), еп. Далматински. Православно црквено право. 3

изд., Београд, 1926, 897 – 903.

Christian Fellowship in Life and Work. – Bell, G. K. A. (Dean of Canerbury).
The Stockholm Conference, London, 1926, 645 – 661.

[Methoden der Zusammenarbeit]. – Die Stockholmer Weltkirchenkonferenz.
Vorgeschichte, Dienst und Arbeit der Weltkonferenz für Praktisches
Christentum (19. – 30 August 1925) Deissmann, Adolf (Hrsg.), Berlin,
1926, 626 – 637.

Esimbese uleilmlise (Nikea) Sinodi 1.600 aastase juubeli pidustuste tul-
emused Inglismaal. Tartu, 1926, 8 lk.

1927

Христос и Ангелите. Екзегетически анализ на Евр. 1:6–14. – ГСУ БФ, Т.
4, 1926 – 27, 185 – 218.

Грамматика на гръцкия библейски език – Ветхи и Нови Завет. (= Универ-
ситетска библиотека, № 67). С., 1927, 431 с.

Бог-Слово. Экзегетический эскиз „Пролога“ Иоаннова евангелия (1:1–
18). С., 1927.

К вопросу о Русском Посольском храме в Софии: Доклады и
постановления частного собрания прохожан 24 июля 1927 года.
София, 1927, 30 – 32.

Православният Изток и християнският Запад и възможното участие
на студентството в техното взаимодействие. – сп. Зов, (София, 1926 –
27), кн. 1 – 2, 30 – 38.

Руска Православна Црква и садашњи положај Православних црква,
које су се од нје издвојили (у Украјини, у Грузији, Польској, Финској,
Естонији, Летонји и Литванији). – Хришћански живот, 1927, № 3 – 4,
98 – 108, № 5 – 7, 129 – 138, № 8 – 9, 205 – 208, № 10 – 12, 245 – 247.

Αγγλικανισμός και Όρθοδοξία υπό ένωτικήν διεκκλησιαστική έποψιν. –
Όρθοξία, Stambul, 1927, № 10, 405 – 410; № 11, 448 – 453; № 13, 6 – 42;
№ 15, 114 – 117;

Das Evangelium, die Kirche und die Sakramente. – Christentum und
Wissenschaft, Leipzig, Bd. 3, № 10, 447 – 455. (Доклад, прочетен на
Световната църковна конференция в Лозана през 1927 г.).

[Евангелие, Церковь и Тайнства] – Faith and Order, Proceedings of the World Conference. Lausanne, 1927 (ed. by Canon H. N. Bate). New York, 1927.

Un aperçu de la littérature théologique russe d'après le Professeur Gloubovski. (Adapté par Philippe de Régis). – Recherches de Science Religieuse. Paris, 1927, Vol. 17, № 3 – 4, 257 – 287.

Tegeliku ristiusu ilmakonferentsi Stockholmis 1925. a. Ar. – õig usuteadlase muljeid ja waatlise. Tartu, 1927, 7 lk.

1928

Христос и христианине. Экзегетичен анализ на Евр. 2:1–4. – ГСУ БФ, Т. 5, 1927 – 28, 1 – 16.

Послание к евреям и историческое предание о нем. София, 1928, 62 с.
Ветхозаветный закон по его происхождению, предназначению и достоинству (согл. Гал. 3:19 – 20). – Путь, 1928, № 10, 42 – 52.

[Ветхозаветный закон по его происхождению, предназначению и достоинству (согл. Гал. 3:19–20)] – „Акебоно“ (Токио), 1928, 1 – 4.

Бог-Слово. Экзегетический эскиз Пролога Иоаннова Евангелия (1:1 – 18). – Православная Мысль (Париж), 1928, № 1, 29 – 121.

Христианството и социалната правда. – Нова Ера, 1928, кн. II, 4 – 7.

Русская богословская наука в ее историческом развитии и новейшем состоянии. Варшава, 1928, 116 с.

Руска Православна Црква и садашњи положај православних црква, које су се од нње издвојиле (у Украјини, у Грузији, Польској, Финској, Естонији, Летонији и Литванији). – Црква и Живот, 1928, № 4 – 5, 172 – 180.

Старозаветни закон по својем пореклу, предодрећену и вредности према Посланици Галаћанина 3:19 – 20. – Хришћански Живот, 1928, № 1 – 2, 26 – 32.

[Отзив] Проф. протопрезвитер д-р Стефан Цанков, Източно-православното христијанство; същност и днешно състояние. Берлин, 1928, 148 с. – ЦВ, София, 1928, бр. 13, 152 – 153.

[Евангелие, Церковь и Тайнства] – Foi et Constitution: Actes officiells de la Conference Mondiale de Lausanne 3 – 21 août 1927. Paris, 1928.

Das Christentum und „die soziale Gerechtigkeit“. – In: *Life and Work*, 1928 (Geneve), № 4 – 5, 153 – 154.

Unirea creștină și instrucția teologică in perspectivă ortodoxă. – *Biserica ortodoxă Română*, București, 1928, № 9, 801 – 809.

1929

Изкупление и Изкупитель. Экзегетически анализ на 2 гл. 5 – 18 ст. от Посл. към Евр. – ГСУ БФ, Т. 6, 1928 – 29, 115 – 157.

„Война и мир“ в Финляндской Православной Церкви. София, 1929, 16 с.

Вријема рођења Христова и достовјерност јеванђелских свједочанства о томе. – *Гласник*, 1929, № 2, 21 – 23, № 3, 36 – 37.

Јеванђеље, Црква и Тајне. – *Гласник*, 1929, № 9, 140 – 141; № 10, 149 – 150; № 11, с. 169.

Христово уничижение и наше спасение: Библейско-екзегетический анализ. С., 1929.

[Отзив] „Проповедничеса енциклопедия“. – *Мир* (София), 1929, № 8715, с. 4.

Христово уничижение и наше спасение: Библейско-екзегетический анализ Филип. 2:5–11. София, 1929.

Академик Борис Александрович Тураев, как христианский учитель и ученый. Речь. Петроград, 1920 г. – Воскресное чтение (Варшава), 1929, № 11, 169 – 173, № 11а, 185 – 187, № 13, 198 – 205.

Отзив ученого богослова о разделении среди православных в Финляндии. – *Утренняя заря*, 1929, № 5, 36 – 36.

Православны богословский институт в Париже и его международное значение. – *Церковны вестник Западно-европейской епархии*. Париж, 1929, № 2, 21 – 23.

[Рекомендателно писмо] – Е[вдокимова] Е. [А.] Новое слово России. Париж, 1929, с. 5.

The Orthodox Theological Institute of Paris and its international significance. – *The Christian East*, London, 1929, Vol. 10, № 1, 39 – 42.

Die Botschaft der Kirche an die Welt. Das Evangelium, die Kirche und die Sakramente. – *Die Weltkonferenz für Glauben und Kirchenverfassung* (Hrsg. H. Sasse). Berlin, 1929, 148 – 157.

Die Erniedrigung des Christ und unsere Seligkeit. – Theologische Blätter, 1929, № 8, 2.

1930

Християнското братство и неговата необходимост за вярващите.
Екзегетически анализ на Евр. 3:1–19. – ГСУ БФ, Т. 7, 1929 – 30, 141 – 176.

„Возлюбим друг друга!“ – Православен пастир, 1930, № 4, 321 – 326.

Наша вина и наша надежда. (Реч, произнесена от професор Н. Н. Глубоковски в петък 8 (21) февруари 1930 г. на приятелски обяд на бивши студенти и преподаватели на С.-Петербургския Императорски университет по случай 111- годишнина от деня на неговото основаване. – Голос, София, 1930, № 215, с. 3.

Протопресвитер о. Г. И. Шавельский (К 35-летию его священства). – Голос, София, 1930, № 222, 3 – 4.

Протопресвитер о. Г. И. Шавельский (К 35-летию его священства). – Церковны вестник Западно-европейской епархии, Париж, 1930, № 5, 10 – 15.

Християнското братство и неговата необходимост за вярващите (екзегетически анализ на Евр. 3:1–19). С., 1930, 174 с.

Христово уничижение и наше спасение: библейско-екзегетически анализ Филип. 2:5–11. – ПМ, 1930, № 2, 86 – 101.

Apostolica succession и јужно-индијско уединење. – Гласник, Београд, 1930, Год. XI, № 22 – 23, 339 – 341.

Christus und die Kirche: Eph. 5:25–32. – Theologische Blätter, 1929, № 12, 327 – 329.

Die Russische Orthodoxe Kirche unter der Gewaltherrschaft der Bolschewisten 1917 – 1930. – Das Notbuch der russischen Christenheit. Berlin, 1930, 9 – 38.

La ce duce comunismul ateist? (Biserica orthodoxă rusă sub tirania bolșevicilor, 1917 – 30). – Missionarul, 1930, An. 2, № 7 – 8, 611 – 629; № 9, 760 – 779.

Sa iubim pe alti. – *Missionarul*, 1930, An. 2, № 2, 17 – 14.

1931

Англиканство и Православље. (Коментар Ламбертским унионалним преговорима). – *Гласник*, Београд, 1931, Год. XII, № 4, 57 – 60; № 5, 68 – 71.

Истинная Церковь и „правая вера”: Вместо введения к книге [епископа Чикагского Феофила] „Краткая история Христианской Церкви”. – *Our Way*, Chicago, 1931, № 1, 4 – 5.

Кога се е родил Христос. (Из статията на проф. Н. Н. Глубоковски „Хронология Ветхого и Нового Завета“. (ТКДА, 1910). – *ЦВ*, София, 1931, бр. 1 – 2, 6 – 8.

Православната Църква и англиканството. Според техните взаимоотношения в миналото и настоящето.– *ДК*, 1931, № 46, 91 – 96.

Православная Церковь и Англиканство по их взаимоотношениям в прошедшем и настоящем. – *Воскресное чтение*, Варшава, 1931, № 28, 362 – 364.

Православното пастирство и „апостолското приемство”. (*Apostolica succession*). – *Православен пастир*, 1931, № 8, 341 – 347.

Християнското съботство. Екзегетически анализ на Евр. 4:1–16. – *ГСУ БФ*, Т. 8, 1930 – 31, 1 – 24.

Учење о благодати код грчких црквених ауторитета (до св. Јована Дамаскина уклучиво) и междуцрквено уједињење. *Гласник*, Београд, 1931, Год. XII, № 18, 274 – 276; № 19, 291 – 292, № 20, 305 – 307; № 21, 325 – 327.

Õigeusu ja anglikkaani kirku vastastikune vahekord minevikus ja praegusel ajal. – *Odama õigeusu ja anglikaani kirku lähemenisest* (*Triemetanud Prof. ülempreester W. Martinson*). Tartu, 1931, lk. 3 – 10.

Pe calea unirii între Biserica anglicană și cea ortodoxă. – *Missionarul*, 1931,

Ап. 3, № 1 – 2, 9 – 20.

The Orthodox and Anglican Churches (Their Relations in the Past and Present). – Bulgarian British Review, 1931, № 31, 7 – 8.

1932

„Апостолско преемство” церковной иерархии: (Apostolica successio). – ГЛПЕ, Ковно, 1932, Т. 9. № 7 – 8 (45 – 46), 124 – 129.

Византийско пристрастие [Отзив в превод на български от Б. Маринов на книгата: Michael Constantinidis, archimandrite. The Orthodox Church. London, 1931]. – ЦВ, София, 1932, бр. 40, 462 – 464.

Византийско пристрастие [Отзив в превод на сръбски от о. Д. Н. Якшич на книгата: Michael Constantinidis, archimandrite. The Orthodox Church. London, 1931]. – Гласник, Београд, 1932, № 34, 540 – 541.

Евангелия и их благовестие о Христе Спасителе и Его искупителном деле. С., 1932, 158 с.

[Отзив за книгата на проф. Д. В. Дюлгеров „Петдесетница“. Ч. 1. София, 1932]. – Гласник, Београд, 1932, с. 464.

[Отзив за книгата на проф. И. И. Снегаров „История на Охридската архиепископия-патриаршия“. София, 1932]. – Гласник, Београд, 1932, № 6, с. 95.

Първосвещенството на Христа и задълженията на християните. Екзегетически анализ на Евр. 5 и 6 глави. – ГСУ БФ, Т. 9, 1931 – 32, 49 – 88.

Преображението на Господа Исуса Христа. Екзегетически очерк. – ДК, 1932, № 48–49, 3 – 17; № 50, 173 – 184.

Патристичко учење Православне Источне Цркве о тајни Евхаристије до св. Јована Дамаскина заклучно. – Гласник, Београд, 1932, № 26, 406 – 408; № 28, 437 – 441; № 29, 452 – 457.

Принципиальные предположения (Prolegomena) для переговоров о соединении англиканства с православием. – ГЛПЕ, 1932, № 4 (42), 54 – 59.

Св. апостол Павел и павлинизм Антиохийской школы (в ее экзегетике и догматической деятельности за период I – IV Вселенских Соборов). – В: Труды V Съезда русских академических организаций за границей. Ч. 1. София, 1932, 99 – 132.

Св. апостол Лука, евангелист и деесписатель. София, 1932, 192 с.

Parusia. Invățătura Sf. Apostol Pavel despre apropiata venire a lui Hristos. – Missionarul, 1932, An. 4, № 1, 27 – 40, № 2, 117 – 131.

Anglicanism și Ortodoxie. (Prolegomena pentru tratative în vederea unirii Bisericii anglicane on cea ortodoxă). – Missionarul, An. 4, № 12, 687 – 696.

Grace in the Greek Fathers (to St. John of Damascus) and Inter-Church Union. – The Doctrine of Grace. (ed. W. T. Whitley). London, 1932, 60 – 86.

The Use and Application of the Expression and Conception of χάρις in the Greek Father down to and including Saint John of Damascus. – The Doctrine of Grace (Ed. W. T. Whitley). London, 1932, 87 – 105.

Archiepiscopul Nathan Soederblom ca activist creștin și ecumenic. – Missionarul, 1932, Июль/авг. 387 – 406.

1933

[Архиепископ Натан Сёдерблум, как христианский и „экуменический“ деятель: (По личным впечатлениям, наблюдениям и воспоминаниям)] – Til minnet av. (Under red. Av. Sven Thulin). Upsala, 1933, 165 – 183.

Преображение Господа Иисуса Христа. Экзегетически очерк. С., 1933, 39 с.

Въпросът за присъединяването на Англиканството към Православието. – Православен мисионер, Пловдив, 1933, № 9, 1 – 8.

Десетгодишнината на Богословския факултет при Софийския държавен университет. – Християнска защита, 1933, № 4, с. 1 (подписана Н.Н.)

Славянская Библия. – В: Сборник в чест на проф. Л. Милетич за седемдесетгодишнината от рождението му (1863 – 1933). С., 1933, 333 – 349.

Archiepiscopul Nathan Soederblom ca activist creștin și „ecumenic”. (După impresii personale, observațiuni și amintiri). – Missionarul, 1933, An. 5, № 7 – 8, 387 – 406.

1934

Благовестие апостола Павла по его происхождению и содержанию. (Экзегетико-догматические очерки). – ГСУ БФ, Т. 11, 1933 – 34, 272 – 339.

Предговор от редактора. – Маринов, Б. Беседи за ученически православни християнски дружества при средни учебни заведения. С., 1934, 3 – 4.

Предговор от редактора. – Маринов, Б. Беседи за детски православни християнски дружества при първоначални училища. София, 1934, с. 3.

1935

Християнското съвършенство и Христос, като Първосвещеник навеки по чина на Мелхиседека. Екзегетически анализ на Евр. гл. 6. – ГСУ БФ, Т. 12, 1934 – 35, 106 – 155.

Дидаскалия и Апостолские постановления по их происхождению, взаимоотношению и значению. София, 1935, 127 с.

Благовестие християнской свободы в послании св. апостола Павла к Галатам. София, 1935. 216 с.

1936

Христос – Първосвещеник по чина на Мелхиседека. Екзегетически анализ на Евр. гл. 7. – ГСУ БФ, Т. 13, 1935 – 36, 1 – 48.

Санкт-Петербургская Духовная академия во времена студентчества там Патриарха Варнавы. – Сборник в честь Патриарха Сербского Варнавы (Росича). Сремски Карловци, 1936, 51 – 95.

1937

Послание к Евреям и историческое предание о нем. – ГСУ БФ, Т. 14, 1936 – 37, 1 – 62.

Към проблемата на предателството на Юда. – Философски преглед, 1937, № 2, 180 – 182.

1966

Благовестие христианской славы в Апокалипсисе св. апостола Иоанна Богослова. Статы обзор. Джорданвиль, 1966, 115 с.

2005

Академические обеты и заветы: из академических уроков за 1891 – 1918 учебные годы. – Глубоковский, Н. Н. Академические обеты и заветы. М. (Сост., ред.: прот. Б. Даниленко, иером. Петр (Еремеев). – Сергиев Посад, 2005.

Обращение к выпускникам, учащимся и наставникам Вологодской духовной семинарии по поводу ее окончания в 1884 г. – Глубоковский Н. Н. Академические обеты и заветы. М. – Сергиев Посад, 2005

„Из автобиографических записок“. – Глубоковский, Н. Н. Академические обеты и заветы. М. – Сергиев Посад, 2005.

2003

Из ненапечатанного архива: Автобиогр. восп. – ЦиВр, 2003, № 2 (23), 157 – 202.

2006

Лекции по Священному Писанию Нового Завета. М., 2006, 407 с.

2007

Библейский словарь. Джорданвиль, 2007.

Изготвил: Екатерина Дамянова